

הנגשת מידע בתחום בריאות האישה - הערכת תרומתה של לומדת "לילך" להנגשת תכנים בנושא בריאות האישה לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד, עוזרת מחקר: גב' נגה חן
שותפים: ד"ר היילי וויגלט מרים, שושי אספלר, נילי בן דור, ענת פרנק, שרון גנות
אוגוסט 2019, תשע"ט

מטרות הערכה

1. בחינת תרומת אתר 'לילך' מבחינת הידע בנושא בריאות האישה

ומבחינת התחושות בעת הביקור אצל רופא הנשים.

2. בחינת שביעות הרצון מהאתר עצמו (נוחות השימוש, מובנות, עניין, אפיון השימוש, ועוד).

אוכלוסיית היעד

1. נשים עם מש"ה שעונות על הקריטריונים הבאים:

✓ בגילאי 21 ומעלה

✓ מאובחנת עם מש"ה באופן מובהק ברמת מוגבלות שכלית קלה, קלה-בינונית

✓ ללא מגבלת שמיעה או ראייה חמורה

✓ הייתה לפחות פעם אחת אצל רופא נשים בעבר והתקבלה הסכמתה לביקור נוסף לפי הכניסה לפרויקט.

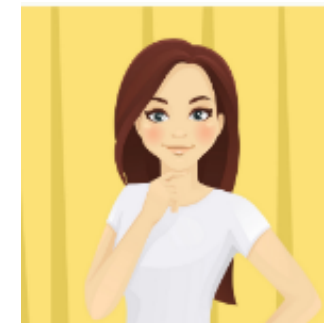
✓ לא נחשפה לאתר לילך בעבר

✓ לא חוותה אירועים חריגים הקשורים לבריאות האישה.

* בעקבות פניות שהגיעו מהמסגרות, הוכנס קריטריון נוסף, והוא כי משתתפות המחקר יכולות להיות גם נשים אשר הולכות לבדיקת רופא שגרתית שאין בה בדיקה וגינלית.

2. מטפלות ישירות של נשים עם מש"ה, המלוות אותן בביקור אצל רופא הנשים

מדגם המשתתפות בהערכה

שם המסגרת	נשים (מקבלות השירות)	מטפלות
1	אקים חדרה	2
2	שק"ל בת ים-בית נפתלי	3
3	אוהל שרה- בני ברק	2
4	בית כהן- ב"ש	2
5	אקים אשקלון-דולב	1
6	בית אלמוג- אשדוד	2
7	חלומי- רעננה	2
סה"כ		14
		23

*במסגרת שק"ל בת ים, מטפלת אחת ירדה מהמדגם במהלך תהליך ההערכה, כך שבראיון האחרון עבור המטפלות, התראיינו 2 בלבד עבור מסגרת זו.

ממצאי ההערכה

ממצאים – רכישת ידע בעקבות החשיפה לאתר

מתי חשוב ללכת להיבדק אצל רופא נשים?

(ת: כל שנה-שנתיים וכשכואב באזור הבטן)

מתוכם:

4 ענו נכון לפני

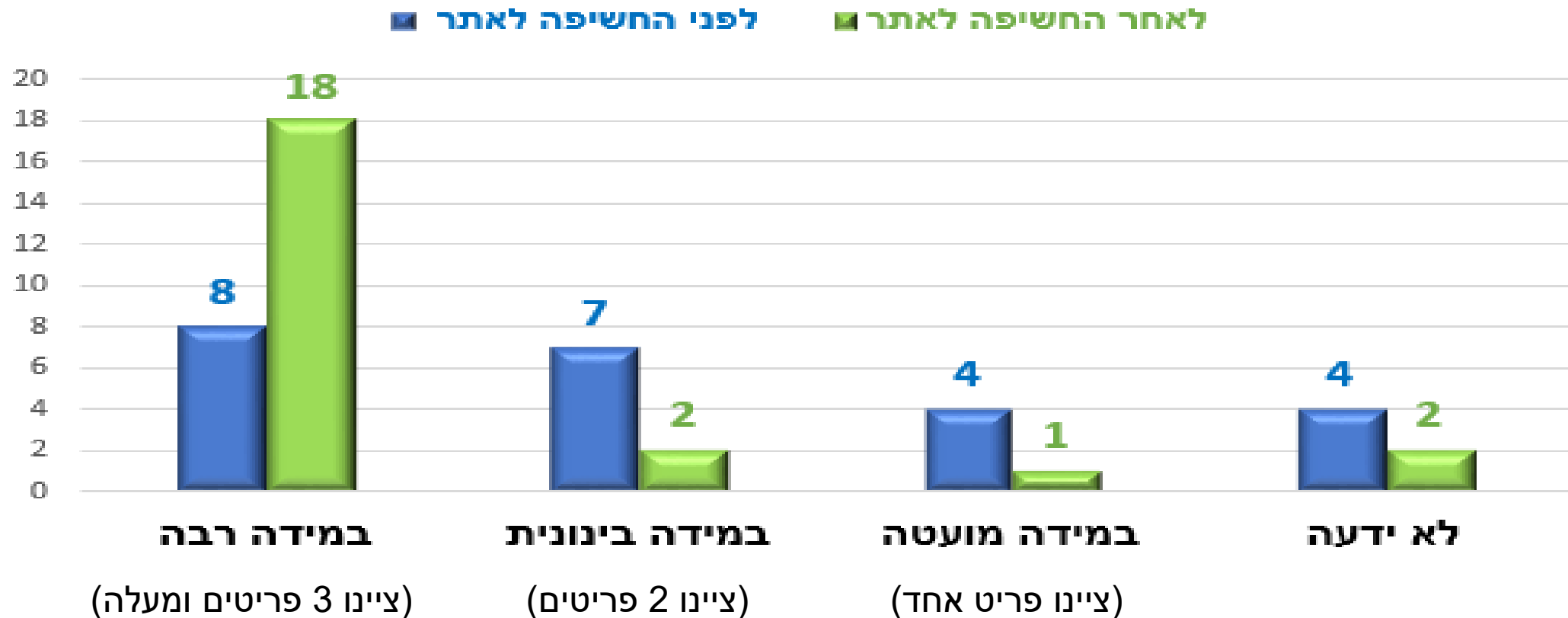
4 ענו נכון רק אחרי

(2 ענו נכון לפני אך שגו אחרי)

מה נמצא בחדר של רופא הנשים?

(ת: פרגוד/וילון, מכשיר אולטרסאונד, נייר/סדין, עגלת ציוד, מחשב, כיסא גניקולוגי/מיטת הבדיקות, תומכי רגליים, מיטה, שולחן, כלים שונים, ספקולום ומכשיר ממוגרפיה).

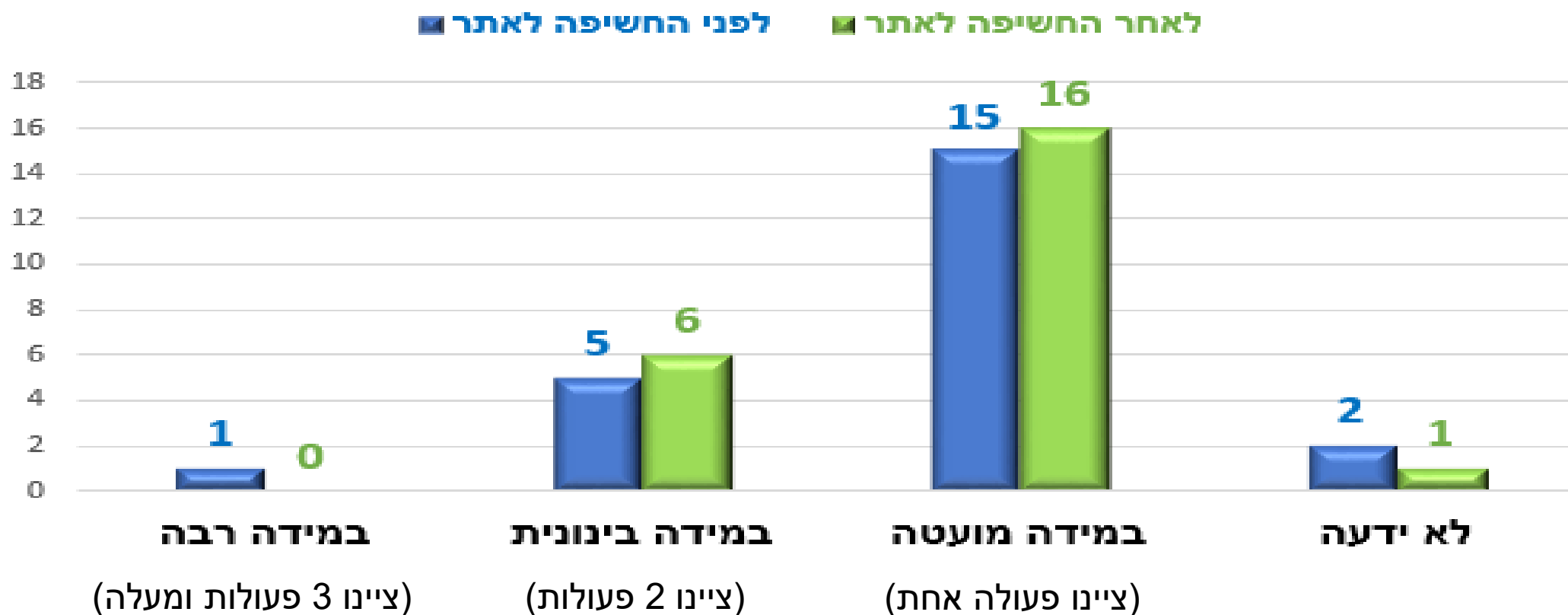
מידת הקירבה לתשובה הנכונה - לפני ואחרי החשיפה לאתר (N=23)

מה צריכה האישה לעשות בבדיקה?

(ת: להוריד בגדים- חלק עליון/חלק תחתון מאחורי הווילון; לשבת/לשכב על המיטה; להניח רגליים על תומכי הרגליים).

מידת הקירבה לתשובה הנכונה- לפני ואחרי החשיפה לאתר (N=23)

למה חשוב לעשות בדיקת שד?

(ת: לגלות אם יש גושים בשד ואם יש לטפל בכך בהקדם כדי לשמור על בריאותך).

מידת הקירבה לתשובה הנכונה - לפני ואחרי החשיפה לאתר
(N=23)

(תשובות בהן מצוינת
המילה סרטן, סרטן השד
או גושים בשד)

('להימנע מהמחלה', 'לראות שאת
בריא', 'לראות שהכל בסדר', 'שלא
יהיו מחלות', 'בדיקה שגרתית' וכו')

מה חשוב שתשאלי את הרופא כשהוא יסיים לבדוק אותך?

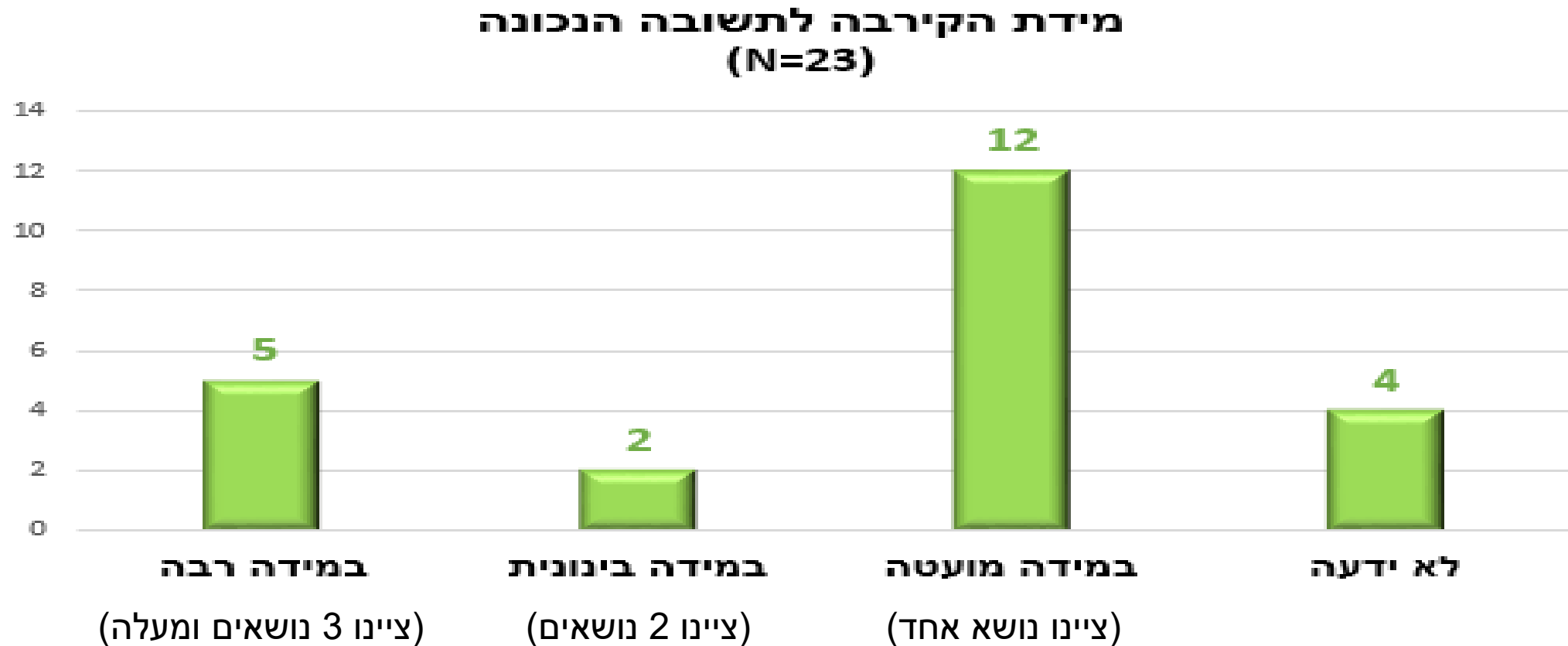
(ת: "האם אני בריאה?" או "האם הכל בסדר אצלי?")

N=23 נשים

מה הסרטונים ניסו להסביר?

(ת: מה זה רופא נשים, מה עושים בחדר של הרופא, מה נמצא בחדר הרופא, למה חשוב לבוא, אילו בדיקות נעשות ומדוע, מה האישה צריכה לעשות אצל הרופא, מה האישה יכולה לשאול את הרופא, מה הרופא ישאל את האישה, מה יעשה הרופא במהלך הבדיקה וכן הסבר קצר על גוף האישה).

"מה יהיה כשנהיה
בבדיקה אצל
הרופא"

"הסרטונים ניסו להסביר
שקודם נכנסים לווילון, אח"כ
הרופא בודק ואחר כך אני
מתלבשת ויוצאת והרופא
אומר שהכל תקין"

"שחייב ללכת לרופא נשים
פעם בשנה ולעשות אצלו
בדיקות, איזה בדיקות צריך
לעשות ולמה זה חשוב
לעשות את הבדיקות האלו"

"הסרטונים הסבירו
על הבדיקות השונות,
שלילך לא תפחד"

"ללמוד על הגוף
ועל הבדיקות ואיך
בודקים"

"על הרופא מה הוא
רוצה לבדוק, מה הוא
ישאל, מה אני יכולה
לשאול את הרופא"

"שלא נפחד
מהמכשירים של
הרופא"

"שצריך לשבת על
המיטה ולהיבדק"

מה את יודעת כיום על הבדיקות אצל רופא הנשים?

תרומת האתר:

- "לאחר הצפייה למדתי יותר פרטים על הבדיקה"
- "לא ידעתי שרופא נשים בודק את החזה"
- "שאת הבדיקות האלה צריך לעשות כל שנה"
- "התמונות עזרו לי להבין למה הולכים לרופא נשים"

**מידע על הבדיקות והביקור
אצל הרופא (12 התייחסויות)**

- "יודעת יותר לעומק ומגיעה לבדיקה יותר מוכנה"
- "איך רופא נשים צריך לדבר"

**ידע שהוביל למוכנות רבה יותר
לביקור אצל הרופא (3 התייחסויות)**

- "לא ידעתי לאן אני אלך, את מי אפגוש, אם הוא יהיה טוב, אם ישאל מה כואב לי ומה אני מרגישה. עכשיו אני יודעת שהבדיקות תקינות והרופאה אמרה שהכל בסדר"
- "עכשיו אני יודעת שהבדיקה לא כל כך כואבת"

**הקלה לאחר הביקור אצל
הרופא (2 התייחסויות)**

* זוהי שאלה פתוחה - התשובות שהתקבלו קובצו לקטגוריות

הידע היה קיים גם לפני החשיפה

(7 התייחסויות)

- "ידעתי הכל על רופא נשים גם לפני הסרטונים"
- "ידעתי הכל כי כבר הייתי בבדיקות כאלה"

המידע החדש על הבדיקות עורר חשש

(2 התייחסויות)

- "לא הכרתי את הבדיקה עם המלקחיים, זה עושה לי פחד"
- לא ידעתי בדיוק מה זה פאפ. יודעת עכשיו שהבדיקות לא נעימות"

לא נרכש ידע

(2 התייחסויות)

- "לא יודעת"
- "שום דבר"

ממצאים – תרומת האתר בהיבט התחושת/רגשי

תחושות הנשים ביחס לביקור אצל הרופא (לפני/אחרי) N=23 נשים

* מספר הנשים שציינו "כן" בכל תחושה, מתוך 23 נשים.

"איך היה הביקור אצל רופא הנשים? איך הרגשת?"

ממצאים – תרומות נוספות

"האם הסרטונים עזרו לך כשביקרת אצל רופא הנשים? איך זה עזר לך?"

10/13 נשים ציינו שהסרטונים עזרו.

* מחציתן טענו כי זה עזר ב**הבנה** ו**בהכנה** לביקור:

"הסרטונים עזרו לי להבין מה זה רופא נשים", "ידעתי לאן ומה אני עושה אצל הרופא"

* האחרות טענו כי זה תרם לתחושת **רוגע**:

"הרגיע לי קצת את הלחץ", "הייתי יותר רגועה"

"האם את חושבת שכדאי לצפות בסרטונים? למה?"

10/12 נשים ציינו שכדאי לצפות בסרטונים.

* מחציתן טענו כי זה עזר ב**הבנה** ו**בהכנה** לביקור:

"זאת התכוננות טובה לפני הרופא עצמו", "כדאי לראות את הסרטון זה מסביר לנו מה יש אצל הרופא"

* האחרות טענו כי זה תרם לתחושת **רוגע**: "זה מרגיע", "זה עוזר לי ונותן לי הרגשה נעימה"

"האם את חושבת שהסרטונים חשובים? מדוע?"

* 21/23 נשים ציינו שהסרטונים חשובים, ונימקו:

✓ מתן מידע לגבי הביקור אצל הרופא (7 התייחסויות):

"זה מלמד מה יהיה אצל הרופא"; "זה עזר לי להבין מה זה רופא נשים"; "כי זה חשוב לנו שנדע מה יהיה לנו בבדיקה"

✓ מתן מידע על בריאות האישה (6 התייחסויות):

"זה הסביר לי יותר על האישה"; "לדעת שאני בריאה"; "עזרו להבין את הסדר, ללמוד על גוף האדם"

✓ משפרים את ההרגשה ומפחיתים את הלחץ מפני הביקור (4 התייחסויות):

"הסרטונים חשובים שתהיה הרגשה יותר טובה בעת הבדיקה"; "חשוב לדעת מה עושים בחדר של הרופא נשים, כדי לא לפחד פעם הבאה"

* 2/23 נשים ציינו שהסרטונים לא-חשובים, ונימקו: "הסרטונים חשובים כדי לפחד פחות אך בכל זאת פחדתי"; "זה לא נעים"

"כיצד הסרטונים הללו יעזרו לך אצל הרופא?"

מרבית ההתייחסויות עסקו בכך שהסרטונים יביאו להקלה לקראת הביקור אצל

הרופא:

"אני אוכל לפתוח ולהסתכל על הסרטונים בלי עזרה גם לפני הבדיקות הבאות.

בסרטון כתוב שכל כמה זמן צריך לבוא לבדיקת הרופא, מה עושים אם אפחד באותו

רגע או לא, הסרטון מרגיע אותי"

"האם תספרי לחברות שלך על הסרטונים? מה תספרי להן?"

**11 נשים
השיבו שכן**

צפייה בסרטונים תוביל להבנה ומוכנות לקראת הביקור אצל הרופא (4 התייחסויות)

"אני אספר להן שזה יעזור להן להיות מוכנות לפגישה עם הרופא"

צפייה בסרטונים מלמדת על גוף האישה (3 התייחסויות)

"אני מספרת להם כדי שילמדו על הגוף שלהם ועל

הבדיקות שצריכות לעשות וכל כמה זמן חייבים לעשות בדיקות שגרתיות"

צפייה בסרטונים תוביל להפחתת החשש מהביקור אצל הרופא (2 התייחסויות)

"שצריך לעשות את הבדיקה ולא לפחד ללכת לרופא בזכות הסרטון"

**10 נשים
השיבו שלא**

מביך לספר לאחרים (3 התייחסויות)

"לא אספר כי זה מביך קצת. אולי בפרטיות"

הסרטונים זה דבר אישי (3 התייחסויות)

"לא רוצה לספר לחברות. רוצה להשאיר לעצמי כי זה דבר אישי שלי"

ממצאים – נקודת מבטה של המטפלת בנוגע לתרומת האתר לאישה

"האם וכיצד לדעתך השפיע האתר ו/או הסרטונים על האישה?"

N=14 מטפלות (יש מטפלות שליוו יותר מאישה אחת לכן השכיחות גדולה מ 14)

* זוהי שאלה פתוחה - התשובות שהתקבלו קובצו לקטגוריות (דוגמאות מתשובות המטפלות מוצגות בשקופית הבאה)

"לא השפיע בכלל. הנושא
לא עניין את הדיירת,
נאטמה והמשיכה הלאה. כל
מה שעניין אותה זה האם
היא צריכה להוריד בגדים"

"הייתה בחרדה מהביקור אצל
רופא נשים והסרטון הקל עליה
את הפחד והלחץ מהבדיקה
ואולי אף את אי הנעימות
ממנה"

"בהתחלה הייתה נבוכה
ואחר כך זרמה עם
הסרטונים ואפילו נכנסה
לבד לסרטונים"

"הדגישו את
החשיבות לדעת
שהיא בריאה"

"השפעה חלקית. באה לידי
ביטוי בעת הצפייה של האישה
בסרטונים. אך לאחר מכן ולפני
בדיקת הרופא שוב עלתה רמת
החרדה מפני הבדיקה"

"האתר והסרטונים
הסבירו לאישה את
חשיבות הבריאות
בנושא זה"

"השפיע לטובה. כשהלכנו
לבדיקה היא ידעה מה
לשאול. היא ידעה מה הולך
להיות, הייתה מוכנה יותר"

"לדעתי האתר השפיע בצורה
חיובית על הדיירת והוא נתן
לה כלים והכין אותה לקראת
הבדיקה אצל הרופא נשים."

"האם/כיצד השפיע האתר/סרטונים על האינטראקציה בינך לבין האישה?"

- **כמחצית** מהמטפלות, ציינו כי תהליך הצפייה בסרטונים והביקור המשותף השפיעו **לטובה על**

הקשר ביניהן, על יותר קירבה, פתיחות מצד האשה וחיבור רגשי:

"בגלל שרופא נשים זו בדיקה מאוד אינטימית אני הרגשתי שכל הסיטואציה גם של ההליכה לרופא וגם של ראיית הסרטונים לפני [במהלך השבוע] מאוד חיברה בינינו מבחינה רגשית."

"החלק העיקרי שעזר לי בשיתוף הפעולה עם הדיירת זה הסרטונים (בעיקר התמונות שממחישות את הבדיקות האינטימיות)"

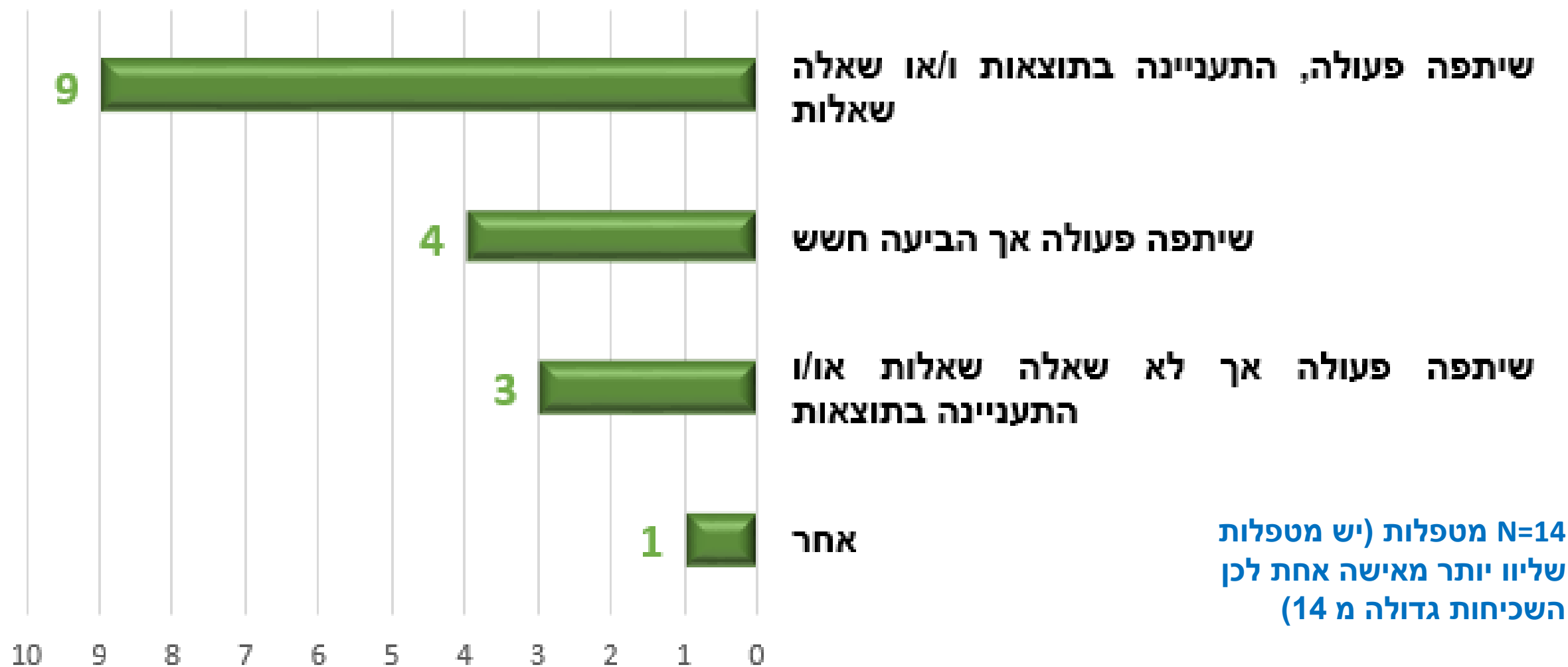
"האם חשת הפעם שונה בעת ליווי האישה לרופא הנשים?"

- מתוך 10 שהשיבו (4 כלל לא ליוו בעבר) **מחצית** לא חשו שינוי אך **מחצית** חשו שינוי וציינו כי

האישה הייתה יותר **מוכנה ו/או נינוחה ו/או שהן עצמן** היו **קשובות** יותר לצרכי הדיירת.

"האם במהלך הבדיקה אצל רופא הנשים, האישה שיתפה פעולה והייתה אקטיבית?"

האם שאלה שאלות במהלך הבדיקה? האם התעניינה בתוצאות?"

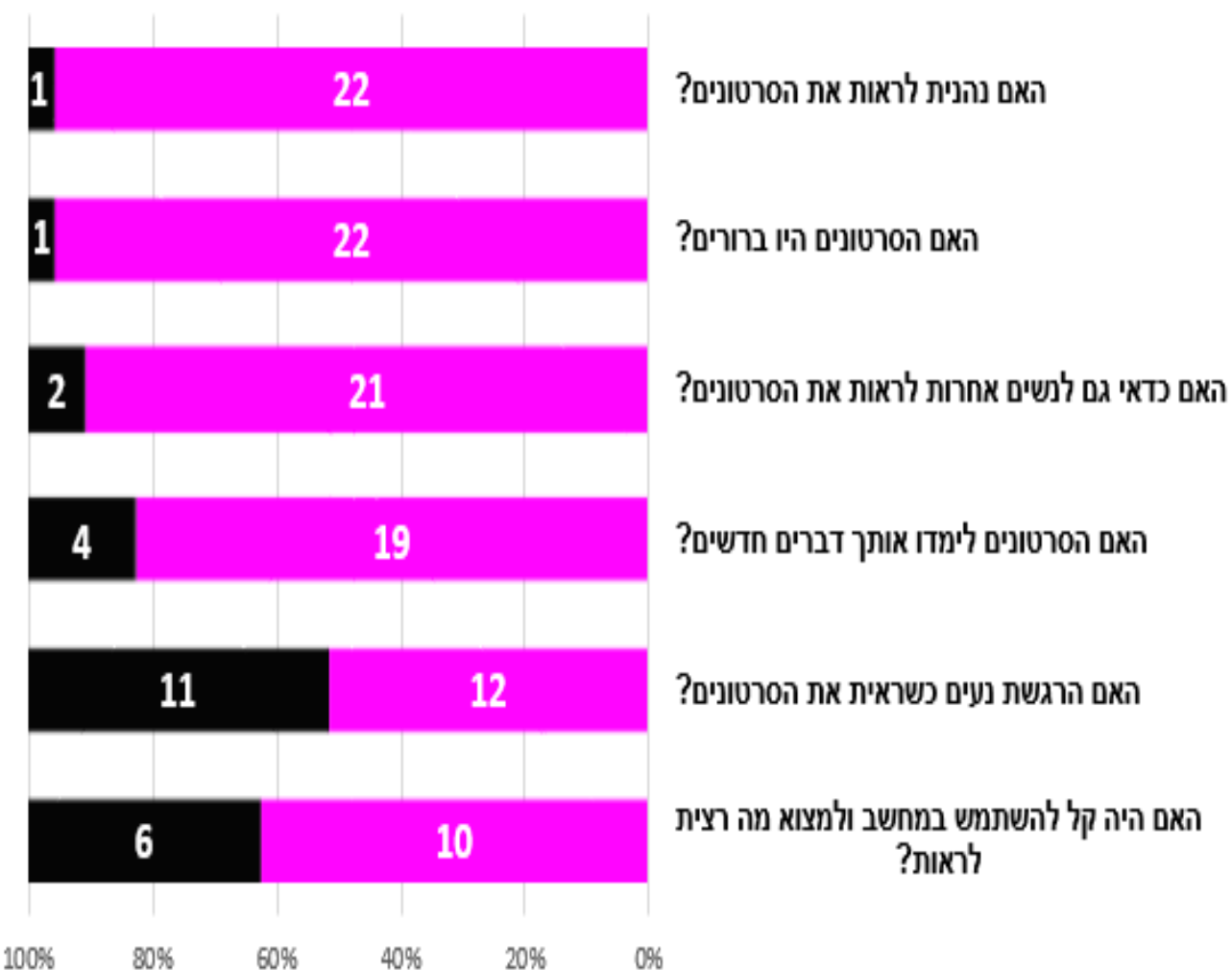

N=14 מטפלות (יש מטפלות שליוו יותר מאישה אחת לכן השכיחות גדולה מ 14)

ממצאים - שביעות הרצון מאתר "לילך"

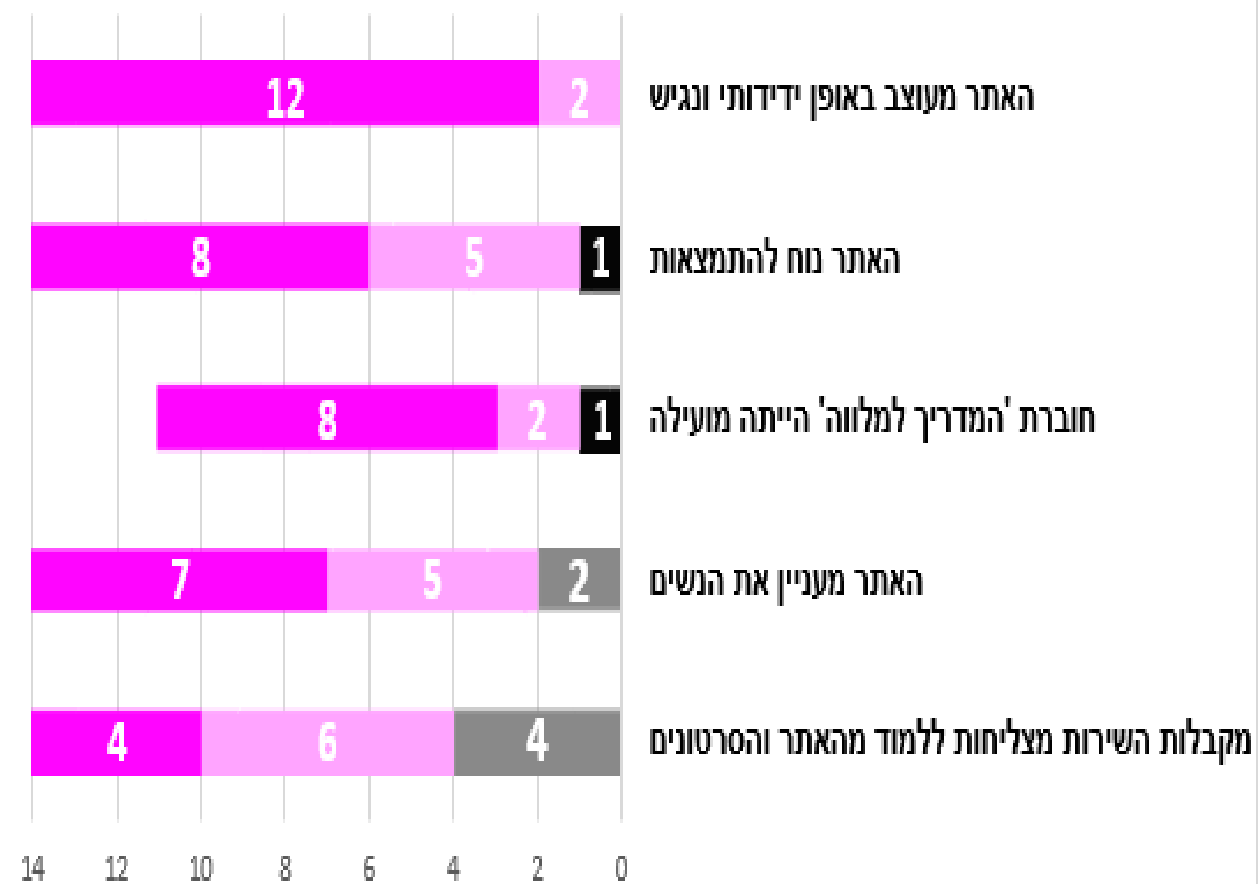
בעיני הנשים: N=23 נשים

■ לא ■ כן

בעיני המטפלות: N=14 מטפלות

■ כלל לא ■ במידה מועטה ■ במידה בינונית ■ במידה רבה

ממצאים – הצורך בסיוע/ליווי למקבלת השירות

האם השימוש באתר (והנגשת הידע) מחייבים ליווי וסיוע?

בעיני הנשים: N=23 נשים

בעיני המטפלות: N=14 מטפלות

* זוהי שאלה פתוחה - התשובות שהתקבלו קובצו לקטגוריות (דוגמאות לתשובות מופיעות בשתי השקופיות הבאות)

מדברי המטפלות:

"הן צריכות את הליווי
האישי לצורך רוגע
ובטחון בביקור אצל
הרופאה"

"יכולה לראות גם ללא תיווך.
השפה ברורה ומובנת...מאוד
לא מפחידים ונעימים. הכנה
קלה ופשוטה שמאוד
מתאימה להם"

"אני לא חושבת. הרבה
פעמים מצאתי את
הדיירות בזהות בסרטונים
והייתי צריכה להעיר את
תשומת ליבן"

"לא. לפחות בפעם
הראשונה יש צורך בתיווך
ולדעתי זה אינדיבידואלי
לגבי כל דיירת. לאחת
מספיק פעם אחת ולאחר
צריך 4 פעמים"

"ישנן דיירות ברמה
קוגניטיבית גבוהה שאינן
יודעות להשתמש במחשב
או שאינן מסוגלות מבחינה
פיזית"

"חלק מהסרטונים
הבינה אך היה חשוב
לעצור מדי פעם ולעבד
את מה שראתה"

מדברי הנשים:

"גם המדריכה
צריכה לדעת מה
יהיה אצל הרופא
כשאני בבדיקה"

"אם יהיה סרטון חדש אז אני מעדיפה
שהמדריכה תצפה איתי כמה שהיא תוכל
ואחר כך אני יכולה לבד. עזרה של
מדריכה עוזרת לי ללמוד דברים חדשים,
לא משנה לי איזה מדריכה. מדריכה
שמכירה אותי ואני מכירה אותה"

"המדריכה עוזרת
להפעיל את
המחשב
והסרטונים"

"חשוב לי שיש
מישהי שמסבירה
ותומכת. זה
מרגיע"

כמה פעמים נדרש להראות לאשה את הסרטונים?

(תשובות המטפלות)

N=14 מטפלות (יש מטפלות שליוו יותר מאישה אחת לכן השכיחות גדולה מ 14)

שכיחויות	דוגמאות להתייחסויות על שאלה זו	
7	"במקרה הספציפי של הדיירת- היא חסרת סבלנות, בורחת, אומרת 'לא זוכרת' 'שכחתי'. אין משמעות למספר פעמים במקרה של הדיירת. גילתה חוסר עניין"; "מאוד תלוי בדיירת. יש כאלו שיכולות להבין אחרי פעם אחת ויש כאלו שיותר. תלוי בהבנה שלהן"; "תלוי בדיירת וברמת ההבנה וההפנמה שלה";	תלוי בדיירת
7	"לא פחות מ-3 פעמים"; "רצוי פעמיים שלוש כדי שיזכרו ותהיה הפנמה מסוימת של הדברים"; "3 או 4 פעמים"	כ- 3-4 פעמים
3	"יש צורך לצפות בסרטונים מינימום 5 פעמים בפערי זמן קצרים בין לבין"	כ- 5-7 פעמים

נקודות לשיפור / קשיים / אתגרים – בנוגע לאתר "לילך" והנגשת המידע

➤ **הסרטונים עלולים לגרום למתח מיותר לפני הביקור אצל הרופא:**

"הדיירת אותה ליוויתי מעולם לא קיימה יחסי מין, על כן לא היה ניתן לבצע בדיקה וגינאלית. ייתכן כי יש לחשוב על כך שישנן נשים רבות עם מש"ה שלא קיימו יחסי מין וחלק מהסרטונים/אתר יכולים להיות לא רלוונטיים עבורך ואף לגרום להן למתח מיותר"

➤ **התאמת האתר למגזר החרדי:**

"בנות חרדיות שלא קיימו אף פעם יחסי מין, האתר והסרטונים צריכים להיות שונים לחלוטין מאחר וגם הבדיקה שונה"

"היות והמטופלות במסגרתנו משתייכות לאוכלוסייה החרדית היו נקודות שהפריעו לחלקן והם: בתמונות-רופא ולא רופאה, מכנסיים ולא חצאית ובמלל: תחתונים ולא לבנים" (מנהלת מסגרת)

➤ הוספת סרטונים על בדיקות:

"בסרטונים אין מידע על בדיקת אולטרסאונד בטנית, הסבר על מה שבודקים. זה היה חסר מאוד כי זה מה שעשו לדיירת. חסרה מאוד השאלה מדוע האישה צריכה ללכת לרופא נשים ולא הגבר- הדיירת שאלה על כך וזה לא היה ברור לה. הסבר על מחזור חודשי, איברי הגוף".

"להוסיף בדיקות נוספות יותר שגרתיות אצל רופא הנשים ולעשות סרטונים על בדיקות דם שרוב הדיירות שלי נורא חוששות"

"יותר הסבר על בדיקת פאפ"

➤ הוספת מידע על גוף האישה:

"האתר מוסבר בצורה מאוד יפה. כשמצלמים את הרחם כדאי להדגיש מה זה כל דבר וכל איבר- שיהיה כתוב, האיברים הפנימיים של האישה, הרחם"

"הכל מובן וברור. אולי כדאי להוסיף סרטון על הווסת ומה עושים בזמן הווסת"

תודה על ההקשבה!

צוות 'מכלול'
יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם

